

Frans de Boer over het grote belang van natuurbescherming "we moeten staan voor onze zaak"

"Neem nou dat mooie natuurbehoudproject van de landinrichtingsdienst van het Recreatieschap Spaarnwoude, de Houtrakkerbeemden. Echt mooi. Over de inrichting hebben we niet mee mogen praten. En nu is het debat begonnen over het beheer. Voorlopig zegt Staatsbosbeheer: wij doen het. Maar Staatsbosbeheer is een uitgekleden organisatie. Bovendien zou je zeggen dat het bij Spaarnwoude hoort, maar Spaarnwoude heeft geen geld. Daarom vind ik dat wij zelf moeten nadenken over hoe dat in de toekomst moet gaan gebeuren. Ik vind het onontkoombaar dat we als regionale natuurbeschermers aan de slag gaan.

Er zit zoveel kennis bij de regionale instellingen. Neem bijvoorbeeld de Vogelwerkgroep. Er zijn mensen met een ongelooflijke vogelkennis. Tot op het specialistische af. Mensen, die echt goed in hun vak zijn. Dat zie je ook bij veel andere lokale natuurbeschermingsgroepen. Toch hebben we weinig of geen invloed.

We moeten daar meer op inspringen. Creatiever zijn. Desnoods zo'n natuurreservaat adopteren. Lange tijd wogen economische belangen zwaarder. We verloren alles. Nu zijn we op een punt gekomen, waarop we moeten zeggen 'we staan voor onze zaak'. Want anders worden we opgesoupeerd. Er zit niks anders op als ons heel actief voor de natuurbescherming te gaan inzetten. Hoe ik al die mensen zover moet krijgen?Tja,ik ben geen volksmenner. En ik ben nog een levensgenieter ook. Dus je begrijpt, dat wordt nog een toestand. Die laatste vergadering met Zuid-Kennemerland Natuurlijk heb ik duidelijk gemaakt dat we know-how genoeg hebben. En dat we met het subsidiegeld het beheer heel goed in eigen handen kunnen nemen. We moeten gaan claimen dat we met al die groene clubs erbij horen te zitten. We moeten het niet langer aan een ander overlaten en zelf de hele dag onbekommerd gaan vogelen, zoals vroeger. Dat station is gepasseerd. We zullen ons er meer zelf mee moeten bemoeien.

Zoiets past ook in de overheidsfilosofie van het geven van veenweidegebieden aan de boeren. Waarom zouden ze dan stukken natuurterrein niet aan natuurbeschermers geven? De klassieke natuurbescherming (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Recreatieschap Spaarnwoude, Nationaal Park) zegt dan 'daar zijn wij voor'. Prima, maar dan moeten die clubs wel opener worden. Die moeten wezenlijk gecontroleerd worden. Dat is nu niet het geval.

Waarom hebben die clubs zich nooit bezig gehouden met echt belangrijke dingen, zoals bijvoorbeeld het verbinden van alle natuurgebieden in Kennemerland. Daar praat ik al vanaf '80 over. Ik heb de indruk dat men binnen de natuurbescherming best graag wil dat er van IJmuiden tot Noordwijk dieren kunnen lopen. We moeten dus een wezenlijke keuze maken tussen het aanleggen van dure bezoekerscentra of een aanzet geven tot het realiseren van ecoducten.

Er zijn bij de lokale clubs veel goede gedachten en ideeën. Maar vaak heel individueel bepaald. En dan groeit het niet. Vogelaars zijn tamelijk individualistisch. Dit verhaal over actief meedoen aan natuurbescherming past ook niet in deze tijd, dat weet ik wel. Maar ook Natuurmonumenten met zijn honderdduizenden leden is geen garantie voor een goede natuurbescherming. Die leden zullen zelf kritisch mee moeten kijken en die club daarop moeten aanspreken. Momenteel zijn die grote organisaties volkomen afhankelijk geworden van hun sponsors. Ze zijn te groot geworden. Daarom is het extra belangrijk in de regio de zaken goed te volgen en in te vullen.

Het is natuurlijk ongelooflijk treurig dat zo'n club als Staatsbosbeheer is doodgereorganiseerd. Binnen tien jaar zijn ze daar aan een vijfde of zesde reorganisatie toe. Daar kun je geen natuur op beheren. Er zat een heleboel kennis, maar die club is helemaal kapot gemaakt. Op korte termijn hoeven we daar niet veel meer van te verwachten.

Over het Nationaal Park Zuid-Kennemerland wordt gezegd dat het gedragen moet worden door de basis. Maar bij de hele oprichting zijn we amper betrokken geweest. Eigenlijk zijn het onze terreinen, maar we hebben er als natuurbeschermers weinig invloed op. En dan bedoel ik de overkoepelende club Zuid-Kennemerland Natuurlijk. Daar zitten alle regionale organisaties in als Vogelwerkgroep, IVN, KNNV en andere lokale natuurbeschermingsclubs. Die zouden heel nauw betrokken moeten zijn bij zoiets als een Nationaal Park. Ik vind ook dat de voorzitter van Zuid-Kennemerland Natuurlijk de voorzitter van het Nationaal Park moet zijn. Dan zouden ze in Den Haag nog eens een daad stellen!

Neem ook bijvoorbeeld het Recreatieschap Spaarnwoude. Dat heeft sinds kort twee doelstellingen: recreatie en natuurbeheer. Alleen nu zegt het Beheerbureau: 'Het geld is op dus komen we aan natuurbeheer niet meer toe'. Natuurmonumenten heeft weer andere problemen. Is inmiddels van kleur verschooten. Van groen naar grijs. Dat kan ook niet anders met een club van een kleine miljoen leden. Wat heb je daar als lid nog te vertellen? De vraag is dan waar wij natuurbeschermers nog terecht kunnen? Welke club staat nog echt voor natuurbescherming. Iedereen zit vast in z'n organisatie met zijn eigen agenda en eigen belangen.

Dit alles betekent toch dat er niets anders op zit dan dat wij als regionale clubs zelf aan de slag moeten, willen we op een leuke manier van de natuur kunnen blijven genieten. Dat moment is eigenlijk aangebroken, maar slechts weinig mensen hebben daar trek in. Ik snap dat wel, want ik vind het zelf ook veel leuker op mijn rug in een duinpan te liggen.

Sinds een paar jaar werk ik nu bij het Noord-Hollands Landschap. Dat heeft zo'n 2000 hectare aan terrein en staat dicht bij de Noord-Hollandse bevolking. Ik doe het beheer van een aantal terreinen ten zuiden van het Kanaal. Riet maaien, slootje baggeren, natuur ontwikkelen, praten met de pachter. Dat soort werk. Het is een kleine club, dus niet gespecialiseerd. Daar houd ik wel van. Bij Natuurmonumenten zat ik de laatste jaren alleen nog maar achter mijn bureau. Zo deed ik het beheer van de duinen van Duin en Kruidberg. Maar daar liep ik als zevenjarige jongen ook al rond. Nu ben ik 47. Dan moet je ook een keer voor iets anders kunnen kiezen. Toen heb ik voor Noord-Hollands Landschap gekozen. En daarnaast nog een eigen bedrijf opgezet: Ekogrøn. Daarin werk ik als particulier aan natuurbeheer. We werken als drie bedrijfjes samen en het loopt als een trein. Nee, in al die tijd is mijn beleving van de natuur niet puur professioneel geworden. Het is nog steeds één bonk emotie. Ja, ja, echt. Het komt van binnenuit en het blijft van binnenuit komen.

De betrokkenheid voor de natuur zat er bij mij al heel vroeg in. Als jongetje in Amsterdam haalde ik al jonge mussen vanonder de auto's vandaan. En toen we verhuisden van Amsterdam naar Santpoort kon ik helemaal mijn hart ophalen. De overgang van belangstelling voor de natuur naar mijn werk is later dan ook heel vanzelfsprekend gegaan.

Vermoedelijk ben ik het enige lid van de Vogelwerkgroep dat soms op één dag twee Buizerds doodsloug. Dat was in Santpoort, waar ik als 12-jarige jongen de jachtopziener hielp. Jachtopzieners en jagers zagen roofvogels en marterachtigen in die

tijd niet als natuur. Er was langs de hele kust geen plek waar de roofvogels bleven leven. Door het hele gebied hadden we tientallen klemmen uitliggen. Je begrijpt nog niet dat er toen wat bleef leven. Alleen al in Duin en Kruidberg vingen we 400 Bunzings, 365 Hermelijnen, een stuk of 30 Wezels en tientallen roofvogels per jaar. De natuurbescherming was toen grotendeels in handen van de jachtwereld. De jachttopziener had alleen tot taak te zorgen voor zoveel mogelijk dieren, die geschoten konden worden. Een bredere doelstelling was er niet.

Men schoot zonder mededogen jonge Sperwertjes dood en daar werden ze nog voor geprezen ook. De jachttopziener kreeg een premie voor elke dode Bunzing en Hermelijn. Ik niet. Soms als ik heel erg mijn best had gedaan, kreeg ik een fooitje. Het paste in die tijd. Ik neem dat die mensen ook niet kwalijk. Net zomin als je nu een gemiddelde boer kwalijk kunt nemen dat hij 60 melkkoeien moet houden. Maar je zou dat wel kunnen om-buigen.

In de 50'er jaren probeerden die roofvogels wel degelijk vaste grond onder de voeten te krijgen in de duinen. Daar hadden we die grote dennenbossen ook niet echt voor nodig, want tegenwoordig broedt een Havik in elk moerasbosje; zonder dat er maar een spriet den staat. Dus die hele discussie over wel of geen dennenbossen is hier niet van toepassing. Want in de 50'er jaren hadden de roofvogels de kans, maar werden ze doodgeschoten; in de 60'er jaren gingen ze naar de knoppen door landbouwgif en in de 70'er jaren kregen de natuurbeschermers in korte tijd de hele kuststrook in handen. De jacht raakte op de achtergrond. En binnen vijf of zes jaar was Zuid-Kennemerland weer gekoloniseerd door roofvogels. Wat dat betreft is de vitaliteit van de natuur ongelooflijk. Zelfs als de Randstad helemaal volgebouwd wordt - wat ik niet hoop natuurlijk - zullen we hier vogels blijven zien. Zelf vind ik de kwaliteit om daarin te leven niet voldoende. En als we dat met een heleboel mensen vinden, dan zullen we aan de gang moeten. Er zit niks anders op.

Vandaar dat ik zeg: leg in godsnaam in deze regio al die gebieden in elkaar. Het wordt met de mond beleden, het kan ook makkelijk, maar er zijn blijkbaar belangrijker zaken. De opzet van Spaarnwoude was ook de oude duinen te ontlasten. Is natuurlijk nooit gebeurd. Het is en ..en geworden. Geeft op zich niks, maar dan moeten we aan de duinen wel waarde gaan toevoegen. Als compensatie voor een miljoen bezoekers is het geen onredelijke eis om die gebieden waardevoller te maken door ze aan elkaar te koppelen. Dat kost de staat op zijn minst drie bruggen, maar dan heb je ook wat. Dan kunnen inderdaad Damherten uit de Amsterdamse Waterleidingduinen hun bronst doorbrengen in Duin en Kruidberg.

Frans de Boer op de fiets met één van zijn medewerkers.

Begrazing is heel succesvol. Daardoor houd je variatie. Die duinen schreeuwen toch om grotere begrazingsprocessen. Niet dat geklooi op een paar honderd hectaren. Nee, die groep pony's zou net zo goed als reeën en alle andere dieren over die hele oppervlakte kunnen lopen, maar dan moeten we er iets voor over hebben. Die pony's zouden veel waardevoller zijn, als die inderdaad kunnen lopen van Duin en Kruidberg tot Noordwijkerhout. Drie verbindingen en dan hebben we een aangesloten gebied, niet van 2200 maar van 10000 hectaren schat ik. Dat zou toch fantastisch zijn."

Jan Kuys